

Brüssel, 9. juuli 2026
(OR. en)

11631/26

LIMITE

COPS 426	EUMC 288
ANTICI 189	INDEF 140
POLMIL 297	HYBRID 90
COEST 550	ESPACE 122
COASI 142	CLIMA 389
CONUN 125	ENV 920
MAMA 185	CT 89
MOG 161	COTER 105
COTRA 61	CIVCOM 183
ELARG 151	RELEX 974
COWEB 100	JAI 959
COAFR 224	COMPET 933
COLAC 100	CFSP/PESC 1112
CONOP 45	CSDP/PSDC 481

MÄRKUS

Saatja:	Alaliste esindajate komitee (COREPER II)
Saaja:	Nõukogu
Teema:	Ühine arusaam – meie ees seisvad ohud ja probleemid: ELi strateegilise keskkonna hindamine

Ühine arusaam – meie ees seisvad ohud ja probleemid: ELi strateegilise keskkonna hindamine

Maailm, millega me silmitsi seisame

Euroopa Liit seisab silmitsi ebakindla geostrateegilise olukorraga, mis on tingitud püsivatest ja samaaegsetest ohtudest mitmel rindel. Vaja on ühist, 360 kraadi lähenemisviisil põhinevat arusaama nendest ohtudest, tagamaks et ELil on olemas vahendid ja ta on valmis kohanema, et tõhusalt kaitsta oma kodanikke, edendada oma huve, tugevdada oma strateegilist autonoomiat ja vähendada sõltuvust ning kaitsta väärtusi, millele EL rajaneb: inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste austamine.

Meie strateegilises keskkonnas toimuvad põhjalikud struktuursed muutused, kus erinevad revisionistlikud võimud ja üha jõulisemad osalejad esitavad otsese väljakutse Euroopa julgeolekule, stabiilsusele ja heaolule. Provotseerimata agressiooniga rahumeelse naabri Ukraina vastu on Venemaa lõhkunud Euroopa külma sõja järgse julgeolekustruktuuri. Venemaa kujutab endast kõige vahetumat ja otsesemat ohtu Euroopa julgeolekule, kusjuures tema Ukraina-vastase agressiooni ja selliste osalejatega nagu Valgevene, Iraan ja Korea Rahvademokraatlik Vabariik (KRDV) tehtava koostöö peamine võimaldaja on Hiina. Venemaa Ukraina-vastase sõja tulemus mõjutab oluliselt Euroopa julgeolekustruktuuri. Ukraina sõltumatus, suveräänsus ja territoriaalne terviklikkus tema rahvusvaheliselt tunnustatud piirides on õiglase ja püsiva rahu nurgakivi. Sõltumatu, turvaline, jõukas ja stabiilne Ukraina on Euroopa julgeoleku strateegiline prioriteet.

Reeglitel põhinev rahvusvaheline kord ja mitmepoolne süsteem, mis põhineb rahvusvahelisel õigusel, ÜRO põhikirjal ja selle põhimõtetel, sealhulgas riikide suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse austamisel, jõuga ähvardamisest või jõu kasutamisest hoidumisel ning universaalsete inimõiguste kaitsmisel, on endiselt väga olulised nii Euroopa kui ka kogu rahvusvahelise üldsuse jaoks. Kõik see on aga üha suurema surve all. Toimub märgatav üleminek reeglitel põhinevalt loogikalt võimudünaamikale ning üha ilmsem on eemaldumine rahvusvahelisest koostööst uute tehnoloogiate, kliimamuutuste ja kaubanduse valdkonnas. Euroopa julgeolekuprobleeme võimendavad ka suurenenud mere-, küber- ja hübriidohud.

Selle muutuse keskmes on **mõnede jõudude**, eelkõige Venemaa ja Hiina **märkimisväärsed jõupingutused saavutada piirkondlik valitsev seisund ja kujundada maailmakord ümber** vastavalt oma huvidele, sundides peale tagasipöördumist mõjusfääri loogika juurde. Need jõupingutused on püsivad ja süsteemsed ning neid toetavad pikaajalised investeeringud sõjalistesse võimettesse, püüdlused saavutada tehnoloogiline üleolek ja majandusliku võimenduse kasutamine. Need osalejad kasutavad ära sügavat ja sageli asümmeetrilist vastastikust sõltuvust, et survele neid, keda nad peavad enda vastasteks. Tehisintellekti ja automatiseeritud süsteemide integreerimine sõjalistesse, majanduslikesse ja poliitilistesse otsustusprotsessidesse suurendab nende ohtude kiirust, ulatust ja tõhusust, samas kui üha ulatuslikuma hübriidtegevuse eesmärk on kasutada ära meie haavatavust, hägustades samal ajal rahu ja sõja vahelist erinevust.

Samal ajal on meie kõige olulisem strateegiline partner **Ameerika Ühendriigid kohandamas oma prioriteete** ja positsiooni kõigis valdkondades. Eelkõige vaadatakse läbi USA pikaajaline panus Euroopa kaitsesse, eeldades, et eurooplased võtavad suurema vastutuse oma julgeoleku eest. Sellel on ELi jaoks olulised tagajärjed, võttes arvesse aastakümneid püsinud Atlandi-ülese sideme keskset tähtsust meie julgeoleku, stabiilsuse ja heaolu jaoks. **Atlandi-ülesed suhted ning ELi ja NATO koostöö on endiselt meie üldise julgeoleku võti.**

ELi lähinaabruses on veel üks aktiivne konfliktipiirkond **Lähis-Idas**, millel on olnud vahetud ja kaugeleulatuvad tagajärjed julgeoleku-, majandus- ja humanitaarvaldkonnas. Eelkõige hiljutine sõda Pärsia lahes, jätkuvad pinged piirkonnas, sealhulgas seoses Iisraeli ja Palestiinaga ning ka Liibanoniga, tuletavad teravalt meelde mitmemõõtmelist ohtu, mida piirkondlik eskaleerumine kujutab ELi julgeolekule, majanduslikule vastupanuvõimele ja laiematele strateegilistele huvidele. Ebastabiilsus Lähis-Idas on seotud Venemaa ja Iraani negatiivse ja tiheda koostööga.

See muutuv geopoliitiline keskkond nõuab jõulisi meetmeid ja sügavamaid partnerlusi, et kaitsta meie huve ja edendada ELi strateegilisi prioriteete – suurendada kaitsevalmidust ja edendada ülemaailmset stabiilsust, eelkõige oma naabruses, tagada ELi heaolu ja vastupanuvõime ning kaitsta selle alusväärtusi ja demokraatlikku poliitilist mudelit. Seda tehes on ELil võimalus kujundada tulevast reeglitel põhinevat rahvusvahelist korda ja olla tugipunktiks ülemaailmsetele partneritele, kes jagavad meie huvi järgida universaalseid norme ja põhimõtteid, rahvusvahelist õigust ja mitmepoolsuse põhimõtet.

ELil on kõige selle saavutamiseks tugev poliitiline ja majanduslik kaal ning tugevad kaitsevahendid. Siiski peame tegema rohkem ja **muutma oma olemasolevad tugevused mõjujõuks**.

Meie strateegiline keskkond: teravnenud strateegiline konkurents, vaidlustamine ja killustatus

Venemaa on Euroopa jaoks kõige vahetum, märkimisväärses, otsesem ja pikaajalisem julgeolekuoht. Venemaa püüab lõhkuda Euroopa ja ülemaailmset julgeolekukorda ning edendada mõjusfääridel põhinevat juhtimismudelit, mille kaudu ta püüab taastada domineerimist oma naabrite üle. Kuigi Venemaa ei ole suutnud saavutada oma sõjalisi ja strateegilisi eesmärke, eirab ta jätkuvalt diplomaatilisi jõupingutusi, mille eesmärk on lõpetada agressioonisõda ning saavutada Euroopas õiglane ja püsiv rahu, püüdes samal ajal taastada oma relvajõud ja sõjalised võimed ning taasluua oma rahvusvaheline kuvand ülemaailmse jõuna. Venemaa sõjalise kohaloleku suurendamine Euroopa piiridel, ühiskonna üha suurem militariseerimine ja üleminek sõjamajandusele koos konkreetsete ambitsioonidega peamistes strateegilistes tööstus- ja tehnoloogiavaldkondades, nagu kosmos ja tuumaenergia, kujutab endast pikaajalist ohtu Euroopa julgeolekule.

Samal ajal on Venemaa hoogustanud oma hübriidkampaaniat ELi ja selle liikmesriikide vastu, mis hõlmab elutähtsa taristu kahjustamist, spionaaži, küberründeid, välisriigist lähtuvaid infomanipulatsioone ja sekkumisi, satelliitide häirimist, rände ärakasutamist, samuti valimistesse sekkumist ja füüsilisi sabotaaže ning muid vaenuliku sekkumise vorme. Selle eesmärk on õõnestada Euroopa ühtsust ja demokraatiat, õhutada ühiskondades hirmu ja polariseerumist ning, eelkõige pärssida edasist toetust Ukrainale. Venemaa kasutab laiemas Euroopa naabruses, alates Lääne-Balkanist läbi Musta mere ja Lõuna-Kaukaasia kuni Kesk-Aasiani, mitmesuguseid hübriidvahendeid, mis mõjutavad otseselt ELi peamisi poliitilisi ja julgeolekuhuve. Oma sõjamasina rahastamiseks kasutab Venemaa naftaekspordiks varilaevastiku laevade võrgustikku, hoides sanktsioonidest kõrvale, tekitades samal ajal merendus-, keskkonna-, õiguslikke ja nõuete täitmise järelevalvega seotud riske.

Hiina positsioneerib end eesmärgiga olla võitja süsteemses konkurents, ühendades tööstusliku mastaabi, tehnoloogilised ambitsioonid ja ülemaailmse haarde, kasutades samal ajal ära ebastabiilsust. Hiina asümmeetrilised eelised võrreldes ELiga alates kaubanduse tasakaalustamatusest kuni kriitiliste toormete ja tehnoloogiliste edusammudeni mõnes valdkonnas ning tema valmisolek kasutada seda ELi ja teiste vastu, püüdes saada maailma juhtivaks jõuks, muudavad Hiina kriitiliseks pikaajaliseks strateegiliseks väljakutseks. Hiina toetus Venemaa Ukraina-vastasele agressioonile on Moskva jaoks oluline võimaldaja. Hiina püüab jätkuvalt suurendada oma mõju Euroopas.

Need arengud koos põhjalikult muutunud ohukeskkonnaga ja strateegiliste konkurentide tihedama koostööga, mida nad teevad koordineeritumalt, jagades võimeid ja õppides jätkuvatest üha lisanduvatest konfliktidest, tekitavad ELile ja selle liikmesriikidele tungiva vajaduse tugevdada oma kaitsevalmidust, julgeolekut ja heidutusvõimet. Julgeoleku- ja kaitsevaldkonnas tugevam ja võimekam EL aitab positiivselt kaasa ülemaailmse ja Atlandi-ülese julgeoleku tagamisele ning täiendab NATOt, mis on NATO liikmeks olevate riikide jaoks endiselt kollektiivkaitse alus.

Tõhustatud julgeoleku- ja kaitsekoostöö sarnaselt meelestatud ja teiste partneritega on üha olulisem, et EL saaks tegutseda selles uues strateegilises keskkonnas.

Sellel seoses tekitavad põhiliste geopoliitiliste muutuste suundumused ELi jaoks uusi põhimõttelisi strateegilisi dilemmasid. Hiina **kasvavad** ambitsioonid ja enesekehtestamine koos **strateegilise konkurentsiga**, mis praegu kujundab USA ja Hiina suhteid, mõjutavad üha enam ELi julgeolekut, konkurentsivõimet ning majandusjulgeolekut ja vastupanuvõimet. **Hiina ja Venemaa strateegilise partnerluse süvendamine**, muu hulgas sõjalise koostöö valdkonnas, suurendab jätkuvalt ka strateegiliste tegevuspiirkondade omavahelist ühendatust Euroopast India ja Vaikse ookeani piirkonnani ning seob omavahel ja võimendab julgeolekuohte. Samal ajal **on mitmepoolsusel põhinev süsteem enneolematu surve all**, sest suurriigid kogu maailmas seavad koostöö asemel üha enam esikohale konkurentsi ja survele ning vähendavad oma kohustusi mitmepoolsete institutsioonide ja normide suhtes ja oma panust nendesse. Rahvusvahelise õiguse jämedad rikkumised, ÜRO põhikirja aluspõhimõtete eiramine ja üldiste normide tõsine vaidlustamine kujutavad endast fundamentaalset ohtu viimase kaheksakümne aasta jooksul kujundatud maailmakorrale. See hõlmab selliste pakiliste üleilmsete probleemidega tegelemist nagu kliimamuutused, tehisintellekti kasutamise reguleerimist ning rahvusvahelise õiguse, sealhulgas rahvusvahelise inimõigustealase õiguse ja rahvusvahelise humanitaarõiguse ulatusliku rikkumise ärahoidmist. Humanitaar- ja koostööpüüdluste rahastamise kärpimine kogu maailmas seab ohtu terveid riike ja miljoneid inimesi.

Selle taustal viibib EL pikaajalises mitmemõõtmelises kriisikeskkonnas, kus peamine väljakutse ei ole enam eri ohtude ohjamine, vaid kumulatiivsete ja üksteist mõjutavate šokkidega toimetulek eri valdkondades ja piirkondades. Rahvusvahelisi suhteid iseloomustavad üha enam strateegiline, poliitiline ja majanduslik konkurents, vastasseis ja lõppkokkuvõttes konflikt. **ELi julgeolekuprobleemid on nüüd ka geomajanduslikud** ja need hõlmavad muu hulgas kauplemis- ja tarneahelate relvana kasutamist ning juurdepääsu energiale ja muudele ressurssidele. Strateegilised ja sageli asümmeetrilised sõltuvused ning tarnekanalite ja laevanduse kitsaskohad nõuavad, et EL peaks majanduslikku ja tehnoloogilist konkurentsivõimet ka meie julgeoleku peamiseks määravaks teguriks. Nii nagu sise- ja välisohud on kokku sulandunud, on ka geopoliitilised ja geomajanduslikud ohud omavahel läbipõimunud, mistõttu on vaja integreeritud lähenemisviise. Seega on vaja vähendada haavatavust kõigis meie ühiskonna vastupanuvõime seisukohast kriitilise tähtsusega strateegilistes sektorites, et kaitsta meie väärtusi ja huve.

Ukraina on näidanud üles erakordset vastupanuvõimet Venemaa agressioonile, tal on õnnestunud oma kasuks muuta dünaamikat lahinguväljal ja temast on saanud julgeoleku tagaja oma piiridest väljaspool, kellel on kasutamata kaitsetööstuse potentsiaal. EL on oma toetuses Ukrainale ja Venemaale täiendava surve avaldamisel leidnud ühtsuse ja otsusekindluse.

Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu ja kasvavad geopoliitilised probleemid on tugevdanud ja veelgi rõhutanud **laienemise** kui Euroopa rahu, julgeoleku, stabiilsuse ja heaolu olulise toetaja **geostrateegilist tähtsust**, kusjuures kandidaatriike nähakse üha enam ka julgeolekusse panustajatena. Kandidaatriikide saavutustel ja usaldusväärsetel reformidel põhineva ühinemisprotsessi kaudu ELile lähemale toomine vähendab nende poliitilist ja majanduslikku sõltuvust ning aitab kaasa ELi ühiste eesmärkide saavutamisele.

Lääne-Balkani riigid, nagu ka Moldova ja Ukraina, on Euroopa Liidu tuleviku lahutamatu osa ja neil on väljavaade saada ELi liikmeks. ELi ja Lääne-Balkani partnerluse põhielementideks on jätkuvalt välispoliitika kooskõlastamise tugevdamine, julgeoleku- ja kaitsekoostöö süvendamine ning vastupanuvõime suurendamine seoses ühiste probleemidega, nagu hübriidohud ja muud liiki ohud, mis samuti sellest piirkonnast lähtuvad ja mõjutavad piirkondlike ja väliste osalejate toimetel ELi, samuti kaasav piirkondlik koostöö, leppimine ja heanaaberlikud suhted.

Meie **idanaabruses** korraldab Venemaa hübriidtegevust mitme tähtsa partneri, teiste hulgas Moldova Vabariigi ja Armeenia vastu. Venemaa seab Valgevene autoritaarse suuna standardiks teistele Venemaa mõjusfääris olevatele riikidele. ELi jaoks on endiselt tõsisteks julgeolekuprobleemideks **Valgevene** riigisiseseid repressioonid, aktiivne sõjaline toetus Venemaa Ukraina-vastasele agressioonile, eelkõige Venemaale ja selle relvajõududele oma territooriumi kasutamise võimaldamine, muu hulgas taktikaliste tuumarelvade paigutamiseks, ning hübriidoperatsioonid ELi välispiiridel, sealhulgas majanduslik ja muu destabiliseeriv tegevus ELi ja selle liikmesriikide vastu.

Stabiilsus ja julgeolek **Musta mere piirkonnas** laiemalt on ELi jaoks strateegilise tähtsusega. Piirkonda mõjutab tõsiselt Venemaa Ukraina-vastane agressioon, mida tõendavad korduvad drooniintsidendid ELi liikmesriikide territooriumil, millel on kaugeleulatuvad tagajärjed julgeolekule, vastupanuvõimele, meresõiduvabadusele ja majandusarengule, elutähtsale taristule ja ühenduvusele.

Vahemere idaosa on endiselt ELi julgeoleku ja stabiilsuse seisukohast strateegilise tähtsusega piirkond, mis pakub märkimisväärsed võimalusi ja kus esineb olulisi väljakutseid. EL peaks enda ja oma liikmesriikide huve kaitstes motiveerima piirkonna partnereid osalema koostööraamistikes ja partnerlustes, mis on täielikult kooskõlas rahvusvahelise õiguse ja ELi *acquis*'ga. Samuti on ELi strateegilistes huvides jätkuvalt arendada **Türgiga** vastastikku kasulikke suhteid etapiviisilisel, proportsionaalsel ja tagasipöörataval viisil kooskõlas Euroopa Ülemkogu 2024. aasta aprilli järeldustega. Erinevate koostöövaldkondade edendamiseks on oluline Türgi enda konstruktiivne osalemine. EL peab sellega seoses ELi ja Türgi koostöö täiendaval tõhustamisel eriti tähtsaks Küprose konflikti lahendamiseks peetavate kõneluste taasalgustamist ja nende edenemist. EL eeldab jätkuvalt, et Türgi pühendub selgelt heanaaberlikele suhetele ja loobub jõu kasutamisega ähvardamisest.

ELil on otsene ja oluline huvi **Vahemere piirkonna ja laiema lõunanaabruse** stabiilsuse, julgeoleku ja majanduskasvu vastu. Euroopa – Vahemere piirkonna partnerluse tugevdamine on ELi strateegiline prioriteet, et tugevdada majandussidemeid, poliitilisi suhteid ja julgeolekukoostööd Vahemere lõunapiirkonna partneritega, luues seeläbi ühiseid võimalusi ja lahendades ühiseid probleeme.

Kiiresti halvenev olukord Lähis-Idas kujutab meie **lõunanaabruses** otsest väljakutset ELi strateegilistele huvidele. Konfliktide ulatuslikud tsiviil- ja humanitaartagajärjed ning tõsine usalduse puudus ja pinged piirkonnas kujutavad endast märkimisväärset ohtu ja avaldavad tähelepanuta jätmise korral tohutut survet ELi humanitaarabi andmise, finants- ja rände juhtimise suutlikkusele.

Kuigi meie **lõunanaabrust** ohustab märkimisväärne ebastabiilsus Liibüast Jeemeni ja Iraagini, on olukord Iisraelis ja Palestiinas, stabiilsus **Süürias ja Liibanonis** ning Iraaniga peetava sõja tagajärgedega tegelemine endiselt kõige pakilisemad probleemid, millega EL praegu silmitsi seisab. Ülioluline on piirkondlik stabiilsus ning meresõiduvabaduse täielik taastamine ja ohutu läbisõit Hormuzi väinast, samuti läbirääkimiste teel leitud kõigi lahendamata küsimuste pikaajaline lahendus, mis on kooskõlas rahvusvahelise õigusega. ELi strateegiline huvi on jätkuvalt toetada kahe riigi kooseksisteerimisel põhinevat lahendust ning Iisraeli-Palestiina konflikti lahendamist, mis pakub kõigile võimalust julgeolekuks ja rahuks. Pärsia **laht** jääb ELi üheks olulisemaks naaberpiirkonnaks. Selle stabiilsus on piirkondliku julgeoleku, majanduse mitmekesistamise ja varustuskindluse seisukohast otsustava tähtsusega. Praeguste arengute taustal on näha, kui suur strateegiline tähtsus on Hormuzi väinal ja Bab el Mandebi väinal Euroopa jaoks olulise meretuiksoonena. Häired nendel veeteedel ohustavad piirkondlikku julgeolekut ja stabiilsust, õõnestavad meresõiduvabadust ja rahvusvahelise õiguse austamist, ohustavad toiduga kindlustatust ja tarneahelaid ning takistavad kaubavoogude vaba liikumist, ühenduvust, energiavarustuse mitmekesistamist ja majanduslikku vastupanuvõimet. Samal ajal ohustab **Iraan** oma tuuma- ja ballistiliste raketide programmidega, sõjalise koostööga Venemaaga, destabiliseeriva tegevusega piirkonnas ja Euroopas ning oma rahva vastu suunatud repressioonidega jätkuvalt piirkondlikku ja rahvusvahelist julgeolekukorda.

ELi julgeolekumaastikku kujundavad üha enam arengud **Arktikas** ja selle ümbruses, sealhulgas seoses sõjalise kohaloleku suurendamise, hübriidohtude, keskkonna- ja kliimaprobleemide ning ühiskonna vastupanuvõime vajadusega. Geopoliitilised pinged ja geomajanduslik konkurents Arktikas nõuavad ELi ja meie partnerite ühist reaktsiooni.

Aafrika on ELi jaoks strateegilise tähtsusega maailmajagu, millel on märkimisväärne potentsiaal oma noore ja kasvava elanikkonna, dünaamilise majanduse ja mitmekesiste loodusvaradega. Selle potentsiaali arendamist takistavad siiski ebastabiilsus, majanduslik haavatavus, konfliktid, terrorism ja vägivaldne äärmuslus ja/või organiseeritud kuritegevus. Samal ajal on keskmise suurusega ja suurvõimude vaheline konkurents Aafrikas üha tihedam, mis ohutab agressiivseid strateegiaid, et mõjutada nii sõjalist kui ka majandus-, pangandus-, meedia- ja kübervaldkonda ning üha enam lükata tahaplaanile koordineeritud pikaajalised stabiliseerimis- ja arengupüüdlused. Demograafia, pikaleveninud konfliktid ning tugevate riiklike struktuuride ja sotsiaalse taristu puudumine loovad tingimused, mis soodustavad kriiside tekkimist nii Sudaanis, Sahelis kui ka Guinea lahe piirkonnas. Need kriisikolled levivad piirkondlikult, mõjutades kogukondi, toimides terroristlike ja kuritegelike võrgustike turvapaigana ning pakkudes hoobasid vaenulikule välismõjule, näiteks Venemaalt lähtuvale mõjule. Meie huve mõjutavate omavahel seotud ohtude – terrorismi ja selle ülekandumise naaberriikidesse, organiseeritud kuritegelike rühmituste, mis kontrollivad uimasti- ja inimkaubanduse marsruute Euroopasse, samuti tõhustatud koostöö tõttu Venemaa ja Saheli keskosa riikide ametiasutuste vahel, ning seoses raskendavate teguritega, nagu riikide haavatavus, julgeolekuvaakum ja strateegiliste konkurentide suurem kohalolek, on **Sahel** Euroopa julgeoleku jaoks jätkuvalt väga oluline. **Sudaanis** on endiselt maailma suurim riigisisene sundränne ja näljakriis, millel on kriitilised tagajärjed piirkondlikul tasandil ja kaugemalgi, sealhulgas ELi jaoks. Haavatavuse ja ebastabiilsuse ärakasutamine destabiliseerib veelgi ebakindlaid riike ja nende majandust, kahjustades samal ajal tsiviilisikute kaitset ja inimõigusi. Ebaseaduslik ränne on ühine probleem, millega EL ja Aafrika peavad tegelema, kuna mõlemad on huvitatud, et see toimuks turvaliselt, korralikult ja seaduslikult.

India ja Vaikse ookeani piirkonna ning Euroopa julgeolek on omavahel rohkem seotud kui kunagi varem. Hiina üha jõulisem käitumine Lõuna- ja Ida-Hiina merel ning Taiwani väinas võib avaldada üha suuremat mõju Euroopa ning India ja Vaikse ookeani piirkonna julgeolekule, stabiilsusele ja heaolule. Praeguse olukorra muutmine Taiwani väina ümbruses avaldaks suurt mõju ülemaailmsele julgeolekule. Mujal **Aasias** tekitab Afganistan nii piirkonnale kui ka Euroopa Liidule jätkuvalt tõsiseid julgeolekuprobleeme seoses terrorismi või vägivaldse äärmusluse leviku, uimastite salakaubaveo ja ebaseaduslikest rändevoogudest tulenevate üha suurenevate väljakutsetega. Teatavad osalejad, nagu Korea Rahvademokraatlik Vabariik (KRDV), ohustavad jätkuvalt piirkondlikku ja rahvusvahelist rahu ja julgeolekut massihävitusrelvade ja nende tuumarelvade ja ballistiliste rakettide alaste programmide kaudu, kuid üha enam ka luureoperatsioonide, küberrünnete ja desinformatsioonikampaaniatega. Püsivad vanad konfliktid takistavad samuti jätkuvalt kõikehõlmavate piirkonnaüleste julgeolekumeetmete väljatöötamist.

Ladina-Ameerikaga ja Kariibi piirkonnaga on meil sügavad ajaloolised ja kultuurilised sidemed ning kindel pühendumus ühistel aluspõhimõtetel ja väärtustel põhinevale mitmepoolsusele. Sellest hoolimata võib sotsiaal-majanduslik tasakaalustamatus mitmes Ladina-Ameerika riigis ja mõnel juhul ohustatud poliitiline stabiilsus põhjustada ebakindlust ja häireid. Kesk-Ameerikas jätkuvad tõenäoliselt piirkondlikud lõhed ja tugev rändesurve, õhutades veelgi organiseeritud kuritegevusega seotud riikidevahelisi probleeme.

Need kriisid näitavad, kuidas **piirkondlikud konfliktid avaldavad süsteemset ülemaailmset mõju**. Tegevuskeskkonda iseloomustab sündmuste ja arengute jada. Konflikt häirib energiavooge; energiašokid põhjustavad inflatsiooni ja majanduslikku ebastabiilsust; majanduslik stress põhjustab sotsiaalseid pingeid ja poliitilist killustatust. Samal ajal kui EL kui mitmepoolsust ja ennetavat diplomaatiat edendav põhimõttekindel osaleja reageerib nendele probleemidele luues meie julgeolekut tagada aitavaid partnerlusi, võtavad globaalsed keskväljamängijad üha enam kasutusele maandatud riskiga lähenemisviise, mille ajendiks on mure energia, toiduga kindlustatuse ja suveräänsuse pärast ja mis on meie seisukohtadega vähem kooskõlas.

Esilekerkivad ja piirülesed ohud ja väljakutsed

EL seisab oma laiemas strateegilises keskkonnas vastamisi relvastatud agressioonide, ebaseaduslike annekteerimiste, ebakindlate riikide, revisionistlike võimude ja autoritaarsete režiimide ohtliku kombinatsiooniga. Selline keskkond on soodne pinnas **paljude Euroopa julgeolekut mõjutavate piiriüleste ohtude tekkeks**, alates terrorismist, vägivaldsest äärmuslusest ja organiseeritud kuritegevusest kuni hübriidkonfliktide ja küberrünnete, ebaseadusliku rände ärakasutamise ja relvade levikuni ning relvastuskontrolli struktuuri järkjärgulise nõrgenemiseni. Rahaline ebastabiilsus ning äärmuslikud sotsiaalsed ja majanduslikud erinevused süvendavad sellist dünaamikat ja mõjutavad üha enam meie julgeolekut. Võimuvõitlus on muutunud peamiseks ebakindluse, ebastabiilsuse ja majandusliku volatiilsuse põhjustajaks meie naaberriikides.

Ebaseaduslikust rändest tulenevate probleemide, sealhulgas selle algpõhjustega on vaja tegeleda, et võidelda kuritegelike smugeldamisvõrgustike vastu ja nende probleemide ärakasutamise vastu ohusubjektide poolt. Seda tuleb teha nii kolmandate riikidega ebaseadusliku riigist lahkumise ennetamise valdkonnas loodud tugevate partnerluste kaudu kui ka seaduslikuks rändeks turvaliste ja nõuetekohaste võimaluste loomise kaudu kooskõlas liikmesriikide pädevusega.

Piiriülesed **organiseeritud kuritegelikud** rühmitused kujutavad jätkuvalt suurt ohtu nii Euroopa kodanikele, ettevõtjatele ja institutsioonidele kui ka Euroopa majandusele. See oht, mida kiirendavad tehisintellekti ja muude uute tehnoloogiate kasutuselevõtmine, on järjest destabiliseerivam ning üha enam seotud piirkonna- ja mandriüleselt tegutsevate kuritegelike rühmitustega. Ebaseaduslik uimastikaubandus, tulirelvad, rahapesu, küberkuritegevus ja rändajate smugeldamine kujutavad endast ühist ohtu ELi, Lääne-Balkani riikide, Ladina-Ameerika ja Kariibi mere piirkonna ning üha enam ka Lääne-Aafrika jaoks. Strateegilist keskkonda mõjutab jätkuvalt **tehnoloogilise domineerimise nimel toimuv võidujooks**, eelkõige tehisintellekti valdkonnas, mis asendab konkurentsi ning on sellise keskkonna oluline võimaldaja. Osalejad, kes jõuavad tehisintellekti valdkonnas juhtpositsioonile, saavad koondada otsuste tegemise, sõjalised süsteemid, infoga manipuleerimise ja majandusliku võimsuse, saavutades seeläbi struktuurseid eeliseid. Selline dünaamika suurendab tõenäoliselt ülemaailmse võimujaotuse kontsentreeritust.

Riiklikud ja valitsusvälised osalejad, kes kasutavad **hübriid**taktikat, küberründeid, drooni- ja muid õhurünnakuid, desinformatsioonikampaaniaid, sekkumist meie valimistesse ja poliitilistesse protsessidesse, majanduslikku surveamist ja ebaseaduslike rändevoogude ärakasutamist ning spionaaži, sealhulgas partnerite seas, on aidanud kaasa konfliktiläve alanemisele, mis põhjustab otsest ja tundlikku ohtu meie julgeolekule ja demokraatlikule terviklikkusele, luues samal ajal eitamisvõimalusi ja tekitades dilemmat seoses omistamisega.

Välisriigist lähtuvad infomanipulatsioonid ja sekkumised on muutunud üha sagedasemaks ja keerulisemaks. Venemaa ja teatud teiste osalejate jaoks on välisriigist lähtuvad infomanipulatsioonid ja sekkumised osa laiemast poliitilise sõjapidamise meetmete kogumist. Tuvastades meie avatud ühiskondades lünki ja haavatavust ning süvendades lõhesid, püütakse nendega tekitada ebastabiilsust ja halvata otsuste tegemist. Ohusubjektid kombineerivad välisriigist lähtuvaid infomanipulatsioone ja sekkumisi sageli muude hübriidmeetmetega ning viivad oma tegevust ellu koordineeritud pikaajaliste kampaaniate raames. Sellised ohud mitte ainult ei õõnesta demokraatlikke protsesse ja üldsuse usaldust, vaid tekitavad ka märkimisväärsed probleeme meie julgeoleku ja teabe tervikluse jaoks.

Kuna meie naabruses on alates Ukrainast kuni Iraanini lahinguväljade ja sõjatoonide arv mitmekordistunud, on sõjatehnoloogia ja sellega seotud tööstussektor märkimisväärselt edasi arenenud, tekitades eurooplaste jaoks uusi **kriitilisi võimetega seotud puudujääke** ja haavatavust, sealhulgas laskemoona, õhukaitse ja droonide valdkonnas.

Massihävitusrelvade ja nende kandevahendite **levik** tõenäoliselt kasvab, kuna peamised tuumarelvariigid laiendavad oma arsenali, jätkavad uute relvasüsteemide väljatöötamist ja katsetamist ning eemalduvad olemasolevatest relvastuskontrolli mehhanismidest. Jätkuvalt valmistab üha suuremat muret KRDV tuuma- ja ballistiliste rakettide programm. Iraani tuumaprogrammi üle puudub endiselt rahvusvaheline järelevalve ning see on ümbritseva piirkonna jaoks püsiv ebastabiilsuse ja konfliktide allikas. Nii Venemaa kui ka Hiina laiendavad oma tuumaarsenali ja töötavad välja uusi relvasüsteeme. Venemaa juhtkond on seoses sissetungiga Ukrainasse ähvardanud kasutusele võtta tuumarelva. Piirkondlikel jõududel on juurdepääs ka keerukatele tavarelvadele, alates juurdepääsu ja tegevuse takistamise süsteemidest kuni ballistiliste ja tiibrakettideni. Neid suundumusi süvendab nõrgenev Euroopa relvastuskontrolli struktuur, alates Euroopa tavarelvastuse piiramise lepingust kuni keskmaa-tuumajõudude piiramise lepingu ja avatud taeva lepinguni. See normatiivne tühimik mõjutab otseselt ELi julgeolekut. Keemiarelvade ülemaailmse keelustamise tagamine on kogu maailma ühine vastutus.

Samal ajal tekitab üha enam vaidlusi vaba ja turvalise juurdepääsu võimaldamine **ülemaailmsetele strateegilistele valdkondadele**. Ajal, mil sõltuvus digitehnoloogiast üha suureneb, on küberruum muutunud strateegilise konkurentsi alaks. Me seisame vastamisi järjest keerulisemate küberrünnetega. Tähtis on säilitada avatud, vaba, stabiilne ja turvaline küberruum.

Kosmose valdkonnal on julgeoleku- ja kaitseseisukohast oluline mõju. Sellel on oluline osa vaatlus-, seire-, navigatsiooni- ja kommunikatsioonivõimekuse tagamisel, kuid kosmos on ülekoormatud ja vaidlusi tekitav valdkond, kus strateegilised konkurendid käituvad üha vastutustundetumalt ning nii orbiidi kui maapealset kosmosetaristut ähvardavad sagedased ohud, samal ajal kui peamised ja uued osalejad laiendavad märkimisväärselt oma kohalolekut ja valmistuvad sõjapidamiseks kosmoses.

Meresõidu turvalisus kogu maailmas on ELi julgeoleku, majandusarengu, vabakaubanduse, transpordi ja energiajulgeoleku jaoks otsustava tähtsusega. EL on võtnud endale kohustuse järgida mereõiguse konventsiooniga kehtestatud õiguskorda, tunnistades selle keskset tähtsust, ning ootab, et kõik riigid järgiksid mereõiguse aluspõhimõtteid ja reegleid. EL peab vastamisi seisma kiiresti süvenevate ohtudega merel, alates traditsioonilistest ohtudest, nagu piraatlus, salakaubavedu ja relvastatud röövimine merel, kuni riigipoolse survekamise ja hübriidrünnakuteni elutähtsa taristu vastu, sealhulgas Euroopa vetes. Kujunemisjärgus tehnoloogiad, nagu tehisintellekt, mida kasutatakse mehitamata allveelaevadel, pakuvad küll palju võimalusi, kuid tekitavad merendusvaldkonnas ka erilist haavatavust, mida tuleks käsitleda. Merealad, kriitilised meresidekoridorid ja mitmed strateegilised väinad ning merepõhi tekitavad kogu maailmas üha enam vaidlusküsimusi. Ka ELi **õhuruumi** turvalisus on ohustatud järjest agressiivsemate õhuanõlvite tõttu, mida põhjustab juurdepääsu ja tegevuse takistamise taktika üha sagedasem kasutamine.

Kliimamuutused, keskkonnaseisundi halvenemine ja looduskatastroofid mõjutavad järgmistel aastakümnetel rängalt ka meie julgeolekumaastikku, põhjustades ebastabiilsust ja konflikte kogu maailmas ja ohustades seega rahvusvahelist rahu ja julgeolekut. Konkreetseteks näideteks selle kohta on konkurents niisuguste loodusvarade pärast nagu põllumajandusmaad ja vesi ning energiaressursside kasutamine poliitilistel eesmärkidel. Süsinikuheite vähendamine ning majanduse ressursitõhusamaks ja ringsuspõhisemaks muutmine on seotud konkreetsete julgeolekuprobleemidega, sealhulgas juurdepääsuga kriitilistele toormetele, väärtusahela haldamise ja kestlikkusega ning majanduslike ja poliitiliste muutustega, mis on tingitud fossiilkütustest loobumisest. **Ülemaailmsed tervishoiukriisid** võivad samuti tekitada ühiskonna ja majanduse jaoks märkimisväärsed pingeid, millel on kaugeleulatuvad geopoliitilised tagajärjed.

Kõigi nimetatud piiriüleste probleemide puhul on **järjest süvenev rahvusvahelise õiguse eiramine ning kasvavad ohud ülemaailmsetele ja mitmepoolsetele rahvusvahelise koostöö institutsioonidele**, mida me oleme viimastel aastakümnetel aidanud kujundada ja arendada, meie ja meie partnerite jaoks üha pakilisem valdkondadevaheline ja süsteemne probleem, kuna see õõnestab ülemaailmset kollektiivset suutlikkust neid probleeme lahendada ja kasutada ära tekkinud võimalusi, mida saaks käsitleda ainult koos või kõige tõhusamalt koos.